
Beroepsgerelateerde geneesmiddelenovergevoeligheid

Contact dermatitis (contact eczeem) is veruit de meest voorkomende beroepsdermatose, i.e. 97% van de huidreacties, meestal in de vorm van een irritatief dan wel een allergisch contact eczeem in een verhouding van ongeveer 2 op 1.

Allergische contact dermatitis bij gezondheidsprofessionals wordt het vaakst veroorzaakt door (bestanddelen van) antiseptica, desinfectantia en protectiemateriaal zoals handschoenen - eens te meer ten tijden van de heersende COVID-19-pandemie -, maar ook contact met systemische medicatie kan een allergische dermatitis veroorzaken in deze groep in het bijzonder.

Globaal komen reacties door systemische medicatie voor in 2 grote expositiegroepen, zijnde zorgverleners, vooral verpleegkundigen, die met geneesmiddelen in contact komen in de therapeutische context enerzijds, en werknemers in farmaceutische en chemische bedrijven die betrokken zijn bij de geneesmiddelenontwikkeling en/of productie anderzijds. De meest voorkomende oorzakelijke geneesmiddelen in de eerste groep zijn benzodiazepines en corticosteroïden; in de laatste groep zijn het voornamelijk reactieve intermediairen van geneesmiddelen die aan de basis liggen.

De letsels ontstaan het vaakst op de contactplaatsen, meestal de handen, maar ook zogenaamd ‘airborne’ reacties op het gelaat, veroorzaakt door poeders, druppels en dampen, bijvoorbeeld bij verpleegkundigen die tabletten pletten of aerosols toedienen aan patiënten, of zelfs gegeneraliseerde reacties na inhalatie of transcutane absorptie kunnen voorkomen. Uitzonderlijk kunnen personen die initieel via de huid gesensibiliseerd werden nadien gegeneraliseerde reacties vertonen na orale inname van hetzelfde of een chemisch nauw verwant geneesmiddel (zogenaamd ‘systemische contact dermatitis’); de implicaties van een contact dermatitis bij werknemers reiken dus veel verder dan enkel de beroepsveiligheid.

Vroegtijdige diagnose en identificatie van de oorzakelijke allergenen is essentieel, zodat de geschikte protectieve en preventieve maatregelen kunnen worden ingezet. Het Federaal Agentschap voor beroepsrisico’s (Fedris) heeft een speciale procedure ingevoerd om snel een diagnostisch onderzoek te kunnen laten uitvoeren in één van de externe expertisecentra waarmee zij een samenwerkingsovereenkomst heeft (zie <https://www.fedris.be/nl/professional/beroepsziekten-privesector/snelle-diagnose-van-contactdermatosen>).

In de behandeling alsook preventie moet de nadruk liggen op het vermijden van contact met sensibiliserende medicatie, met behulp van onder andere protectieve kledij en handschoenen, adequate afzuigsystemen en het gebruik van hulpmiddelen zoals gesloten pillenverbrijzelaars. Voor erg sensibiliserende medicatie zoals bijvoorbeeld propacetamol (prodrug van paracetamol voor intraveneuze toediening) werden eerder *no-touch* technieken ingevoerd, en ondertussen werd het zelfs uit de handel genomen; het is dus ook belangrijk om nieuwe cases steeds te rapporteren opdat bevoegde instanties dit opmerken en dergelijke maatregelen kunnen nemen.

Whitaker P. Occupational allergy to pharmaceutical products. Curr Opin Allergy Clin Immunol. 2016;16(2):101-106.

Gielen K, Goossens A. Occupational allergic contact dermatitis from drugs in healthcare workers. *Contact Dermatitis*. 2001;45(5):273-279.

Gilissen L, Boeckxstaens E, Geebelen J, Goossens A. Occupational allergic contact dermatitis from systemic drugs. *Contact Dermatitis* 2020;82(1):24-30.